

Ελληνική Γλώσσα (Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία)

Γ' Τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου

Κείμενο 1

Διεθνές Δίκαιο για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Ερωτήσεις και Απαντήσεις

Το παρακάτω κείμενο είναι αποσπάσματα από το ομώνυμο βιβλίο της Leah Levin, σε μετάφραση – επιμέλεια: Π. Νάσκου - Περράκη, Κ. Ταραρά & Κ. Χαϊνογλου, Εκδόσεις Θέμις, 2012.

2. Είναι τα δικαιώματα του ανθρώπου παγκοσμίως αποδεκτά;

Οι αξίες της αξιοπρέπειας και της ισότητας όλων των μελών της ανθρώπινης φυλής, όπως πολλές βασικές αρχές οι οποίες διέπουν αυτά που σήμερα αποκαλούμε δικαιώματα του ανθρώπου, απαντώνται σχεδόν σε κάθε κουλτούρα και πολιτισμό, σε κάθε θρησκεία και φιλοσοφική παράδοση. Η ιδέα ότι υπάρχουν κοινοί κανόνες για όλους τους πολίτες χρονολογείται πολλούς αιώνες πριν. Καμία παράδοση δεν αρνείται την ύπαρξη μιας θεμελιώδους ευημερίας του ανθρώπου, η άνθηση της οποίας απαιτεί τον σεβασμό των σημαντικότερων αναγκών του. Κάποιοι αμφισβητούν τη σημασία αυτής της παραδοχής στην πράξη. Ωστόσο, τα δικαιώματα του ανθρώπου αποτελούν ένα μέσο να θεσπίζεται μια ελάχιστη κατανόηση του περιεχομένου της ανθρώπινης ευημερίας και θέτουν ως εκ τούτου ένα όριο το οποίο οι αμφισβητήσεις δεν θα πρέπει να παραβιάζουν. Καμία αντιπαράθεση δεν πρέπει να δικαιολογεί την απώλεια αθώων ανθρώπων, να καθιστά τον βιασμό αποδεκτό, ή να επιτρέπει σε μια κυβέρνηση να εκθέτει τον πληθυσμό της σε λιμοκτονία. Καμία διαφωνία δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εξαφάνιση αυτών με τους οποίους διαφωνούμε. [...]

15. Πόσο αποτελεσματική είναι η διαδικασία των εκθέσεων υπό το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα;

Από τη στιγμή που η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν έχει κανένα άλλο μέσο πίεσης πέρα από τις παρατηρήσεις της, η εξουσία της είναι περιορισμένη και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εξαρτάται σε τελική ανάλυση από τη συμμόρφωση σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, η δημόσια εξέταση των εκθέσεων εμπεριέχει το θετικό στοιχείο της άσκησης πειστικής πίεσης στις κυβερνήσεις, καθώς οι κυβερνήσεις είναι γενικά ευαίσθητοποιημένες στη δημόσια προβολή της επίδοσής τους ως προς την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επιπλέον, πρωταρχικός στόχος της Επιτροπής είναι να αναπτύξει έναν εποικοδομητικό διάλογο με τα κράτη και έτσι να προαγάγει τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις του Συμφώνου.

Πολλά κράτη ανταποκρίνονται θετικά στις καταληκτικές παρατηρήσεις και συστάσεις της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Για παράδειγμα, η Ελβετία ανακάλεσε ένα ομοσπονδιακό διάταγμα που αφορούσε στις πολιτικές ομιλίες και το οποίο περιόριζε την ελευθερία έκφρασης των αλλοδαπών χωρίς άδεια μόνιμης παραμονής. Η κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας τροποποίησε τη νομοθεσία σχετικά με τη γη των αυτοχθόνων και το δικαίωμα τους επί των φυσικών της πόρων και ταυτόχρονα διέθεσε για το σκοπό αυτό κρατικά κονδύλια, ενισχύοντας έτσι τα δικαιώματα των Μαορί, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου.

Κείμενο 2

Η γκιλοτίνα τραυμάτισε τον Ουγκό

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο της Τατιάνας Τσαλίκη – Μηλιώνη στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 24/11/2008.

Ο Βικτόρ Ουγκό αφιέρωσε σημαντικό μέρος της ζωής του και του έργου του στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αγωνίστηκε με πάθος για τον εκσυγχρονισμό του Κοινοβουλίου, την εξυγίανση της Δικαιοσύνης, την κατάργηση της θανατικής ποινής, τη δωρεάν εκπαίδευση, τα δικαιώματα των γυναικών, είτε αναφερόμενος σε γενικές θεωρήσεις είτε σε ιδιαίτερες και συγκεκριμένες περιπτώσεις. Αγωνίστηκε δηλαδή για όλα τα καίρια ζητήματα του 19^{ου} αιώνα που εξακολουθούν να είναι και σήμερα επίκαιρα.

Σχετικά με την κατάργηση της θανατικής ποινής, πρόκειται για μια επίμονη στράτευση σε όλη τη μακρά διάρκεια του βίου του που απέρρευσε από προσωπικά βιώματα και εμπειρίες που έχουν σχέση με τις δημόσιες εκτελέσεις και τη φρίκη που αυτές προκαλούν. [...]

Από τα παιδικά ακόμη και τα εφηβικά του χρόνια θα πληγωθεί βαθύτατα από τέτοιες εμπειρίες τις οποίες οι μελετητές του θα χαρακτηρίσουν τραυματικές. Εικόνες τρόμου και φωνές πόνου θα τον συνοδεύουν χωρίς έλεος. Το 1811 διασχίζοντας τα Πυρηναία με τη μητέρα του και τον αδελφό του, πηγαίνοντας στη Μαδρίτη για να συναντήσουν τον πατέρα του, στρατηγό της Στρατιάς του Μ. Ναπολέοντα, στο Burgos, θα δει την εκτέλεση ενός καταδίκου και η φρίκη της σκηνής θα τον διαποτίσει. Το 1828 – είναι δεν είναι 16 χρόνων – θα παρακολουθήσει στην πλατεία του μεγάρου των Δικαστηρίων, του Palais de Justice, τον στιγματισμό με πυρωμένο σίδερο μιας κοπέλας που είχε κατηγορηθεί για κλοπή. Εκείνη τη μέρα πήρε όρκο να αγωνιστεί χωρίς δισταγμό.

Η γκιλοτίνα, η μηχανή που επινόησε ο Γκιγιωτέν, «είναι για τον Ουγκό πρώτα πρώτα ισχυρή συγκίνηση και οπτική φαντασία». Αργότερα θα αναπτύξει μια στέρεη

επιχειρηματολογία που βασίζεται στην κοινή λογική για το απόλυτο αγαθό, που είναι η ανθρώπινη ζωή. Από τη θέση του δημοσίου ανδρός, φορτωμένος τιμές και διακρίσεις από την πολιτεία (βουλευτής, γερουσιαστής, μέλος της Βουλής των Ομοτίμων, μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας), δεν θα πάψει να στηλιτεύει την κοινωνική αδικία και να διεκδικεί για τον άνθρωπο τη θέση που του αρνείται η κοινωνία. Η επανάσταση του 1830 και ο νέος «βασιλιάς – πολίτης» Λουδοβίκος Φίλιππος θέτουν επί τάπητος τα κοινωνικά ζητήματα που θα έχουν προτεραιότητα έναντι των πολιτικών. Μεταξύ αυτών και τη θανατική ποινή. Η επανάσταση αυτή, καθώς και του 1848, επιταχύνει την προσχώρησή του στις φιλελεύθερες δυνάμεις, που μέσα στα ιστορικά συμφραζόμενα της εποχής χαρακτηρίζονται προοδευτικές.

Κείμενο 3

ΧΑΝΑ ΚΕΝΤ (1985 -)

Έθιμα ταφής

Το παρακάτω απόσπασμα είναι από το ομώνυμο βιβλίο της Κεντ, σε μετάφραση της Μαρίας Αγγελίδου, εκδόσεις Ίκαρος, 2013. Πρωταγωνίστρια του βιβλίου είναι η Άγνες Μάγκνουσντότιρ, η τελευταία γυναίκα στην οποία επιβλήθηκε η θανατική ποινή στην Ισλανδία, το 1829.

Είπαν ότι πρέπει να πεθάνω. Είπαν ότι έκλεψα την ανάσα άλλων ανθρώπων και τώρα κι αυτοί να κλέψουν τη δική μου. Φαντάζομαι, λοιπόν, πως είμαστε όλοι φλόγες κεριών που φέγγουν θαμπά, τρεμοσβήνουν στο σκοτάδι και στο φύσημα του αέρα, και μέσα στην ησυχία της κάμαρας ακούω βήματα, βήματα τρομερά που έρχονται, έρχονται να με σβήσουν και να διώξουν τη ζωή μου μακριά από μένα σε μία γκριζα τολύπα¹ καπνού. Θα χαθώ, θα σκορπίσω στον αέρα και στη νύχτα. Θα μας σβήσουν όλους, τον έναν μετά τον άλλο, ώσπου να μείνει μόνο το δικό τους φως και μ' αυτό να βλέπουν τον εαυτό τους. Πού θα είμαι τότε εγώ;

Ώρες ώρες μου φαίνεται πως το ξαναβλέπω το αγρόκτημα να καίγεται μέσα στο σκοτάδι. Ώρες ώρες νιώθω τον πόνο του χειμώνα βαθιά στα πνευμόνια μου, μου φαίνεται πως βλέπω τις φλόγες να καθρεφτίζονται στον ωκεανό, το παράξενο το νερό, πως τρέμει το στο φως. Υπήρχε μία στιγμή εκείνη τη νύχτα που γύρισα και κοίταξα πίσω. Κοίταξα πίσω και είδα τη φωτιά, κι αν γλείφω το δέρμα μου, γεύομαι ακόμα το αλάτι. Τον καπνό.

Δεν έκανε πάντα τόσο κρύο.

Ακούω βήματα.

ΘΕΜΑΤΑ

¹ Το μικρό κομματάκι καπνού που ταξιδεύει στον αέρα.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λαθεμένες, σύμφωνα με τα νοήματα των Κειμένων 1 & 2. Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου, παραθέτοντας σχετικά χωρία - αποσπάσματα από τα κείμενα:

1. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι δυνατόν να εντοπιστούν στο σύνολο των ανθρώπινων πολιτισμών. (Κείμενο 1)
2. Η παρουσία των κανόνων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι, αποκλειστικά, προϊόν των σύγχρονων, εξελιγμένων κοινωνιών. (Κείμενο 1)
3. Οι εθνικές κυβερνήσεις μπορούν να νομοθετούν κατά βούληση καθώς οι θέσεις των Εκθέσεων της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δεν έχουν πολιτικό κόστος. (Κείμενο 1)
4. Ο Βίκτορ Ουγκό αφιέρωσε τη ζωή και τη δράση του στην προώθηση της κατάργησης της θανατικής ποινής, και λόγω προσωπικών βιωμάτων. (Κείμενο 2)
5. Η θέση του Ουγκό ότι το «απόλυτο αγαθό», είναι η ανθρώπινη ζωή βασίστηκε σε φιλοσοφικά και θεολογικά ρητορικά σχήματα, ώστε να είναι πιο πειστική. (Κείμενο 2)

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 1 επιλέγεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, η ενεργητική σύνταξη. Λαμβάνοντας υπόψη τη διαλογική μορφή του κειμένου: να σχολιάσετε τους λόγους για τους οποίους προκρίθηκε αυτή η σύνταξη, παραθέτοντας και χαρακτηριστικά χωρία (μονάδες 4) και την αποτελεσματικότητά της αναφορικά με την πειστικότητα των λεγομένων (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Ποιοι είναι οι «μοχλοί πίεσης» για την εφαρμογή ή/και την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα Κείμενα 1 & 2; (μονάδες 4). Αυτοί οι «μοχλοί πίεσης» συνοδεύονται από παραδείγματα, να τα εντοπίσεις στα Κείμενα (μονάδες 2) και να αξιολογήσεις τον ρόλο τους στην κάθε περίπτωση; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Αξιοποιώντας τρία στοιχεία του Κειμένου 3 να αναφερθείς στη συναισθηματική κατάσταση στην οποία, κατά τη γνώμη σου, βρίσκεται η ηρωίδα του Κειμένου 3. Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιουργούνται σε σχέση με αυτήν; (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15